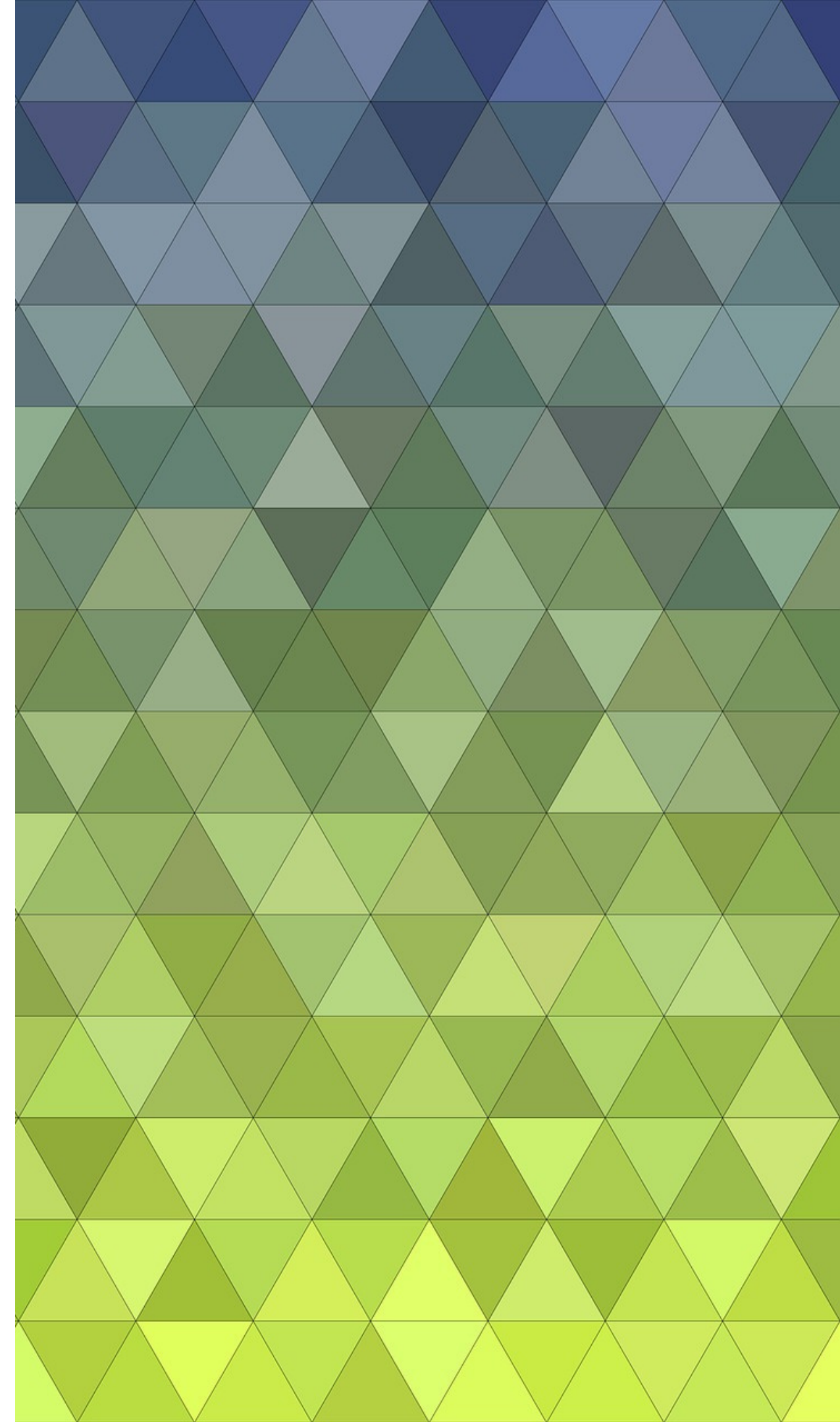

SZKOLENIE ON-LINE

Podstawy wiedzy o typowych schorzeniach osób starszych

Choroba Alzheimera

Die Alzheimer-Krankheit

**Specyfika opieki nad podopiecznym
z chorobą Alzheimera – cz. I, wprowadzenie**

Choroba Alzheimera jest najczęściej występującą chorobą wśród chorób neurodegeneracyjnych i jest chorobą nieuleczalną. Do niedawna ta jednostka chorobowa była wiązana z podeszłym wiekiem. Niestety, na tę chorobę, zwłaszcza jej dziedziczną genetycznie odmianę, zapadają także ludzie w młodym wieku.

Co to są choroby neurodegeneracyjne?

Tak określa się choroby, które powodują uszkodzenia neuronów w ludzkim mózgu. Te uszkodzenia mogą wpłynąć na zaburzenia:

- **związane z funkcją motoryczną (np. problemy z koordynacją ruchową),**
- **związane z pamięcią i powodujące demencję.**

Jakie są najbardziej znane choroby neurodegeneracyjne?

TYP	POLSKA NAZWA	SKRÓT
Die Alzheimer-Krankheit	Choroba Alzheimera	AD
Progressive supranukleäre Blickparese	Postępujące porażenie nadjądrowe	PSP
Frontotemporale Demenz	Otępienie skroniowo-czołowe	FTD
Amyotrophe Lateralsklerose	Stwardnienie zanikowe boczne	ALS

TYP	POLSKA NAZWA	SKRÓT
Spinale Muskelatrophie	Rdzeniowy zanik mięśni	SMA
Creutzfeldt-Jakob-Krankheit	Choroba Creutzfeldta-Jakoba	CJD
Die Parkinson-Krankheit	Choroba Parkinsona	PD
Multisystematrophie	Zanik wieloukładowy	MSA

Skąd wiadomo, że to choroba Alzheimera a nie inna?

Dawniej badanie odbywało się niestety dopiero po śmierci pacjenta, kiedy badano zmiany w mózgu zmarłego.

Dziś rozwój medycyny umożliwia diagnozowanie choroby Alzheimera na podstawie tomografii komputerowej mózgu, badania genetycznego i specjalistycznego badania krwi. Oprócz tego prowadzi się wywiad i testy sprawdzające sprawność umysłu np. test zegara (der Uhrentest), Krótka Skala Zaburzeń Poznawczych (Mini-Mental-Status-Test, MMST). Diagnozy o chorobie Alzheimera nie stawia się tylko na podstawie obserwacji czy relacji otoczenia osoby starszej – to wynik konkretnych, zaawansowanych badań medycznych.

Czy każde zapominanie to objaw demencji typu Alzheimer?

U osób starszych obniża się czas reakcji, zdolność przyswajania nowych informacji, zapamiętywanie wydarzeń. Jest to normalne zjawisko – osoby starsze tak samo tracą sprawność umysłową jak fizyczną. Jeżeli osoba starsza zapomni zabrać portfela albo nie pamięta, gdzie odłożyła jakiś przedmiot, nie jest to równoznaczne z tym, że choruje na demencję.

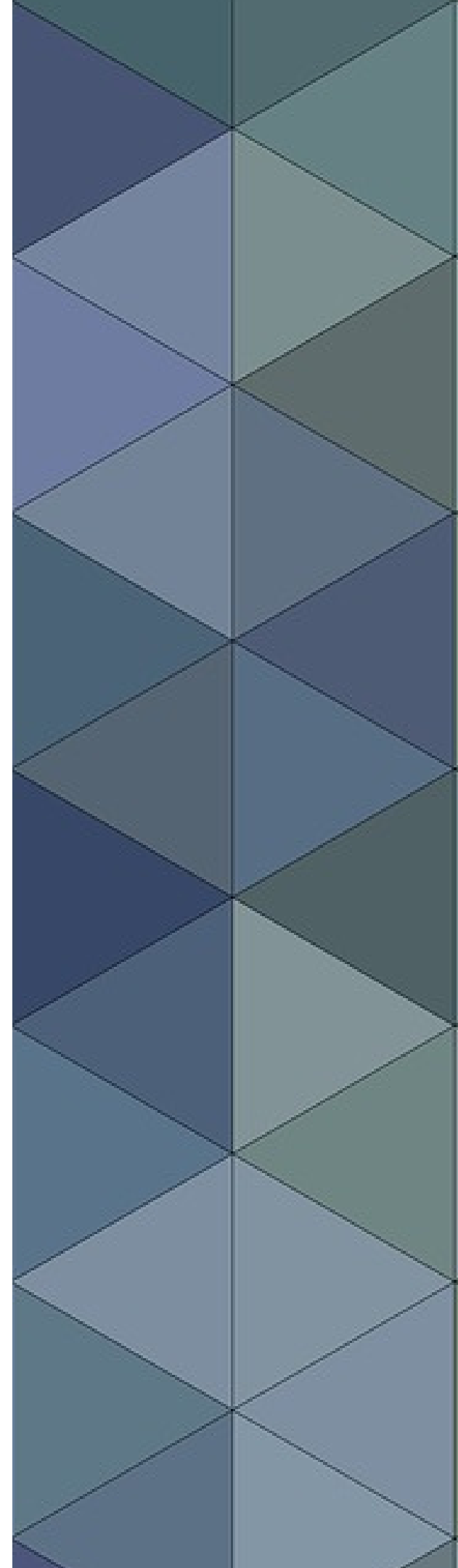

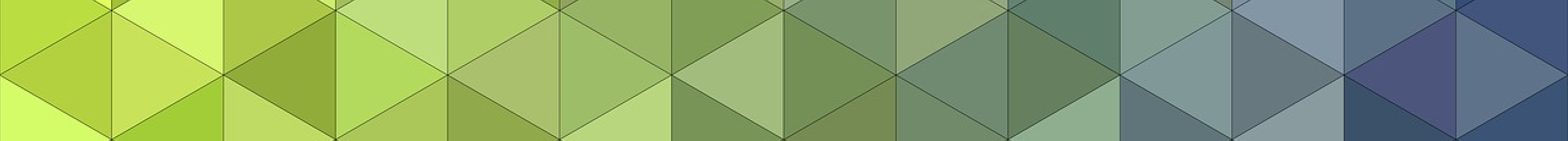
Czy każde zapominanie to objaw demencji typu Alzheimer?

Aby stwierdzić, że zachowania osoby starszej wynikają z choroby a nie ze starości, musi nastąpić utrata zdolności w zakresie umiejętności poznawczych, emocjonalnych i społecznych. I jedno z tych zjawisk musi wystąpić łącznie z innym. Jeżeli zawodzi tylko pamięć, ale myślenie i zachowanie przebiegają prawidłowo – to nie jest to raczej objaw choroby, ale starości. Jeżeli jednak zawodzi i pamięć i pojawiają się nietypowe zachowania lub problemy z logicznym myśleniem – może to być symptom zachorowania.

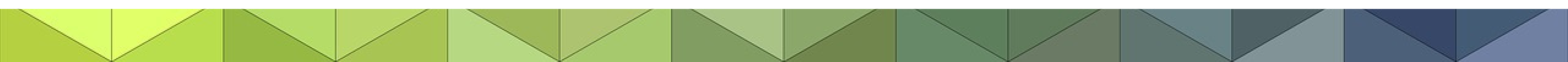
Czy choroba Alzheimera przebiega tak samo u każdego podopiecznego?

U każdej osoby przebieg choroby jest inny, i pod względem rodzaju objawów, ich natężenia, jak i czasu rozwoju choroby. Można jednak wyodrębnić pewne wspólne cechy przebiegu schorzenia i podzielić je na fazy. Jest bardzo dużo klasyfikacji etapów choroby Alzheimera, ale podstawowa z nich to podział przebiegu choroby na trzy fazy:

STADIUM	INNA NAZWA	FAZA
Frühstadium einer Alzheimer-Demenz	leichte Alzheimer-Demenz	Faza wczesna
Mittleres Stadium einer Alzheimer-Demenz	mittelschwere Alzheimer-Demenz	Faza średnio zaawansowana
Fortgeschrittenes Stadium einer Alzheimer-Demenz	schwere Alzheimer- Demenz	Faza głęboka

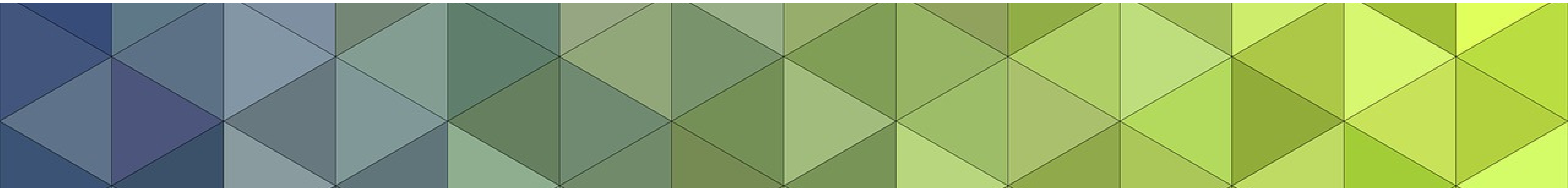
Frühstadium einer Alzheimer-Demenz – leichte Demenz (faza wczesna)

W tym stadium, które może trwać bardzo długo i rozwijać się niezauważalnie, pojawia się wiele charakterystycznych zachowań takich jak:

- częste roztargnienie,**
- problemy z pamięcią krótkotrwałą,**
- gubienie drogi do domu,**
- powtarzanie tych samych pytań,**
- problem ze znajdowaniem właściwych słów,**
- problem z przyporządkowaniem imion do znajomych twarzy,**
- przekładanie i szukanie przedmiotów,**

- **problem z oceną sytuacji, np. zimowy strój w lecie,**
- **problemy z wykonaniem zadań złożonych, np. wypełnienie formularza, prowadzenie samochodu,**
- **zmiana charakteru – z osoby spokojnej, przyjaznej na wrogą, kłótniwą, agresywną,**
- **podejrzliwość i wrogość wobec osób bliskich,**
- **utrata zainteresowania utrzymywaniem kontaktów towarzyskich,**
- **utrata zainteresowania dotychczasowym hobby, formą spędzania czasu wolnego,**
- **nietypowe pobudzenie ruchowe w ciągu dnia,**
- **zaburzenie rytmu snu i czuwania.**

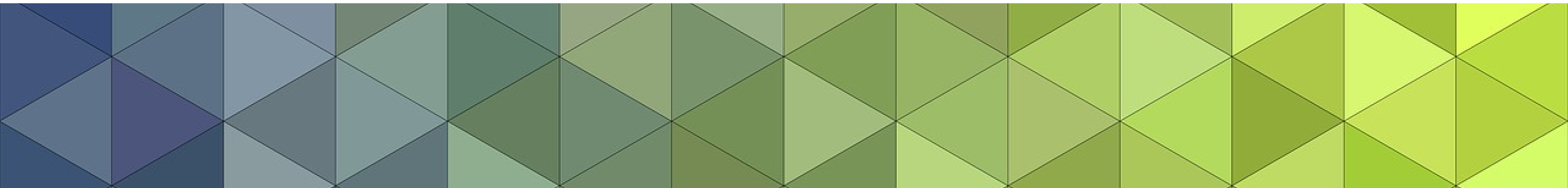
Zmiany mogą być niewielkie, nie wszystkie występują jednocześnie. Przy ich stopniowym natężeniu u osób jeszcze aktywnych zawodowo, z reguły prowadzą do utraty pracy. Chorzy zdają sobie również sprawę z tego, że coś się z nimi dzieje, martwią się np. problemami z doborem słów, często popadają w depresję. Jednocześnie dana osoba może nadal bezbłędnie wykonywać stałe, codzienne czynności, dbać o maniery, umieć prowadzić tzw. towarzyską rozmowę (small talk). W/w objawy mogą być niezauważalne w krótkim, powierzchownym kontakcie.

Mittleres Stadium einer Alzheimer-Demenz - mittelschwere Alzheimer-Demenz (faza średnio zaawansowana)

Pogłębiają się wyżej wymienione problemy. Dodatkowo na tym etapie choroby, oprócz problemów z pamięcią krótkotrwałą, pojawiają się problemy z pamięcią długotrwałą. Chorzy nie mogą sobie przypomnieć ważnych wydarzeń ze swojego życia. Np. nie wiedzą gdzie i w jakim charakterze pracowali, czy mają męża i dzieci, do jakiej szkoły chodzili, jakie zdobyli wykształcenie itp. Wspomnienia zacierają się od tych najnowszych do najstarszych. Podopieczni np. nie rozpoznają swojego domu, chcą iść do domu z dzieciństwa.

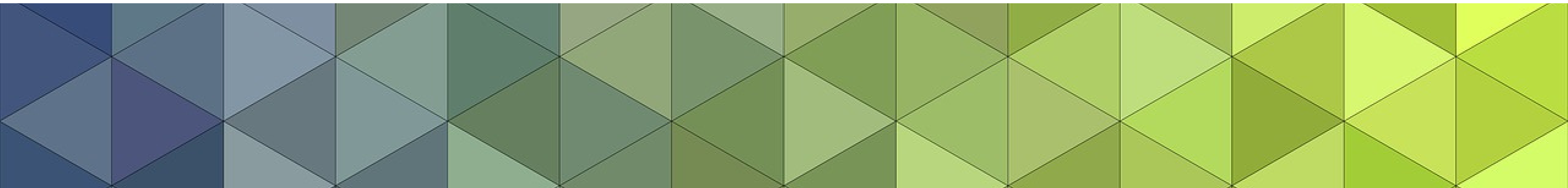
Pojawiają się i nasilają problemy z samoobsługą osobistą. Samodzielne ubieranie, szykowanie posiłków i ich spożycie, utrzymanie higieny ciała staje się trudnością. Pojawiają się zaburzenia w motoryce – chory nie wie co zrobić, żeby wstać czy coś chwycić. Może dojść do utraty kontroli nad czynnościami fizjologicznymi. Porozumiewanie się jest coraz trudniejsze – chory używa coraz krótszych, prostszych wypowiedzi, nie rozumie dłuższych zdań, nie potrafi wybierać. Często występuje zaburzenie rytmu dnia i nocy.

Fortgeschrittenes Stadium einer Alzheimer-Demenz - schwere Alzheimer-Demenz (faza głęboka)

Osoba chora nie jest w stanie samodzielnie egzystować, nie potrafi usiąść, wstać. Nie porusza się z własnej inicjatywy, tylko na polecenie. Z czasem staje się osobą leżącą, całkowicie zależną od otoczenia. Pojawiają się problemy z przełykaniem, następuje całkowita utrata kontroli nad czynnościami fizjologicznymi, zwidy, majaki. Chory nie mówi, najwyżej jakieś pojedyncze, często niezrozumiałe słowa.

Osoby leżące mają mimowolne skurcze. Pojawia się odruch deliberacyjny. Coraz trudniej podawać pożywienie (zakładanie sondy żołądkowej nie powoduje poprawy stanu chorego pod względem odżywienia). Pomimo nawet najlepszej opieki każda drobna infekcja może prowadzić do śmierci. Najczęstszą przyczyną śmierci są powikłania wynikające z odleżyn lub zapalenie płuc.

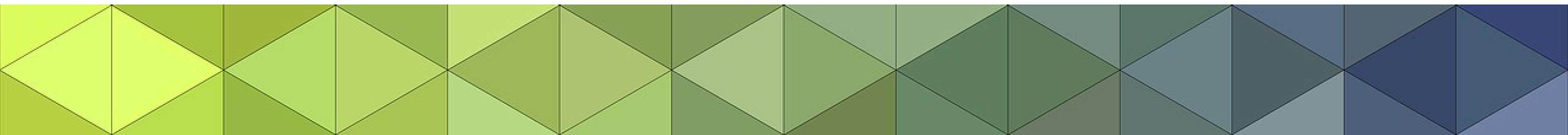
Inna klasyfikacja – GDS - 7 Stadien Modell

W Niemczech przy określeniu stanu zaawansowania chorób neurodegeneracyjnych takich jak choroba Alzheimera, korzysta się także z innego podziału – na siedem faz. Autorem tego modelu (ang. GDS - Global Deterioration Scale) jest doktor nauk medycznych Barry Reisberg, amerykański specjalista z dziedziny psychiatrii gerontologicznej.

Model opiera się na analizie zdolności poznawczych, jakimi dysponuje osoba chora – czyli takich jak pamięć, uwaga, mowa, percepcja, podejmowanie decyzji, planowanie itp.

Inna klasyfikacja – GDS - 7 Stadien Modell

Stadium 1	Keine Auffälligkeiten	Żadnych nieprawidłowości
	Na tym etapie rozwoju choroby Alzheimera nie zauważa się praktycznie żadnych zmian. Nie widzi ich ani osoba chorująca ani jej otoczenie. Jest to tzw. faza latencji – choroba już się rozwija, ale bez specjalistycznych badań nie wiemy o tym.	

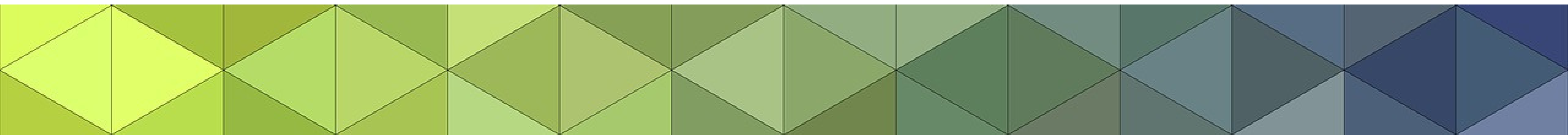

Stadium 2

**Sehr leichte
Vergesslichkeit**

**Bardzo niewielki spadek
zdolności poznawczych**

Pojawiają się pierwsze, niewielkie problemy z pamięcią, które są podobne do zwykłego roztargnienia. Często używane przedmioty są przekładane w inne niż zwykle miejsce i poszukiwane. Chory i jego otoczenie czasami zauważają, że zdarza mu się zapomnieć imienia znajomych lub o wizycie u lekarza.

Stadium 3

**Leichter Verlust
kognitiver Fähigkeiten**

**Niewielki spadek
umiejętności poznawczych**

Problemy z pamięcią są bardzo widoczne. Jeżeli ktoś pracuje, popełnia poważne błędy w wykonywanej pracy albo potrzebuje dużo czasu na jej wykonanie. Pojawiają się problemy z planowaniem zadań organizacyjnych, z orientacją w nowych miejscach, przyswajaniem bieżących wiadomości z mediów. Chory zaczyna czuć się niepewnie, odczuwa stres. Osoba chora może wygłaszać niestosowne uwagi w stosunku do otoczenia.

Stadium 4**Mäßiger Verlust
kognitiver Fähigkeiten****Umiarkowany spadek
zdolności poznawczych**

Utrata umiejętności poznawczych jest wyraźna. Oprócz pogłębienia się wcześniej występujących problemów, pojawia się chwilami zaburzenie orientacji w czasie, utrata umiejętności zarządzania finansami. Chory rozpoznaje bliskie i znane osoby, ale może mylić ich imiona. Zaczynają się pojawiać luki w pamięci z osobistych wydarzeń z przeszłości. Osoba chora wyraźnie zauważa zmiany w swoim zachowaniu, ale ich nie akceptuje, wypiera je – może się kłócić, zaprzeczać zdarzeniom. Prowadzi to do zaburzeń w relacji z otoczeniem albo społecznego wycofania się.

Stadium 5

**Mittelschwere kognitive
Beeinträchtigung**

**Średnio zaawansowany
spadek zdolności
poznawczych**

Osoba chora nie jest w stanie funkcjonować bez pomocy osób trzecich. Potrafi rozmawiać, ale nie potrafi podać swoich danych personalnych. Nie wie jak się nazwa, nie pamięta adresu, nie rozpoznaje pory roku, nie potrafi określić godziny ani miejsca, w którym się znajduje. Potrafi się sama poruszać, ale robi to najczęściej tylko na polecenie. Nie wykona bez wskazówek wielu podstawowych czynności jak np. ubieranie się, mycie zębów. Ogólnie jest dezorientowana w czasie, miejscu i w relacji z osobami z otoczenia.

Stadium 6**Schwere kognitive
Verluste****Zaawansowany spadek
zdolności poznawczych**

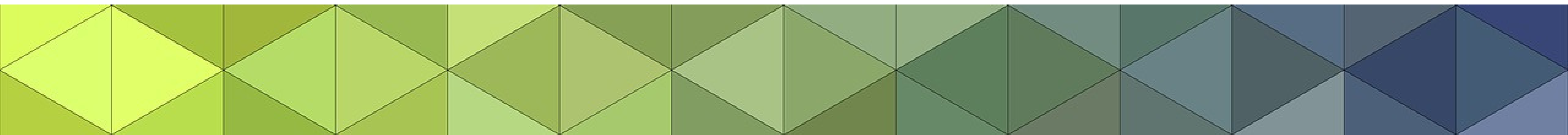
Pamięć krótkotrwała w ogóle nie funkcjonuje. Praktycznie zanika również pamięć długotrwała. Przeszłość myli się z przyszłością. Komunikacja werbalna (słowna) ogranicza się do krótkich, prostych zdań lub pojedynczych słów. Chory potrafi okazać, że rozpoznaje osobę z bliskiego otoczenia, ale nie wie, kim ona dokładnie jest – nie wymieni imienia ani nie zna stopnia pokrewieństwa. Pojawiają się poważane zmiany w osobowości. Charakterystyczne jest występowanie lęków, pobudzenia, urojeń, zachowań agresywnych, natręctwa, zmienność nastrojów. Chory nie odróżnia dnia od nocy.

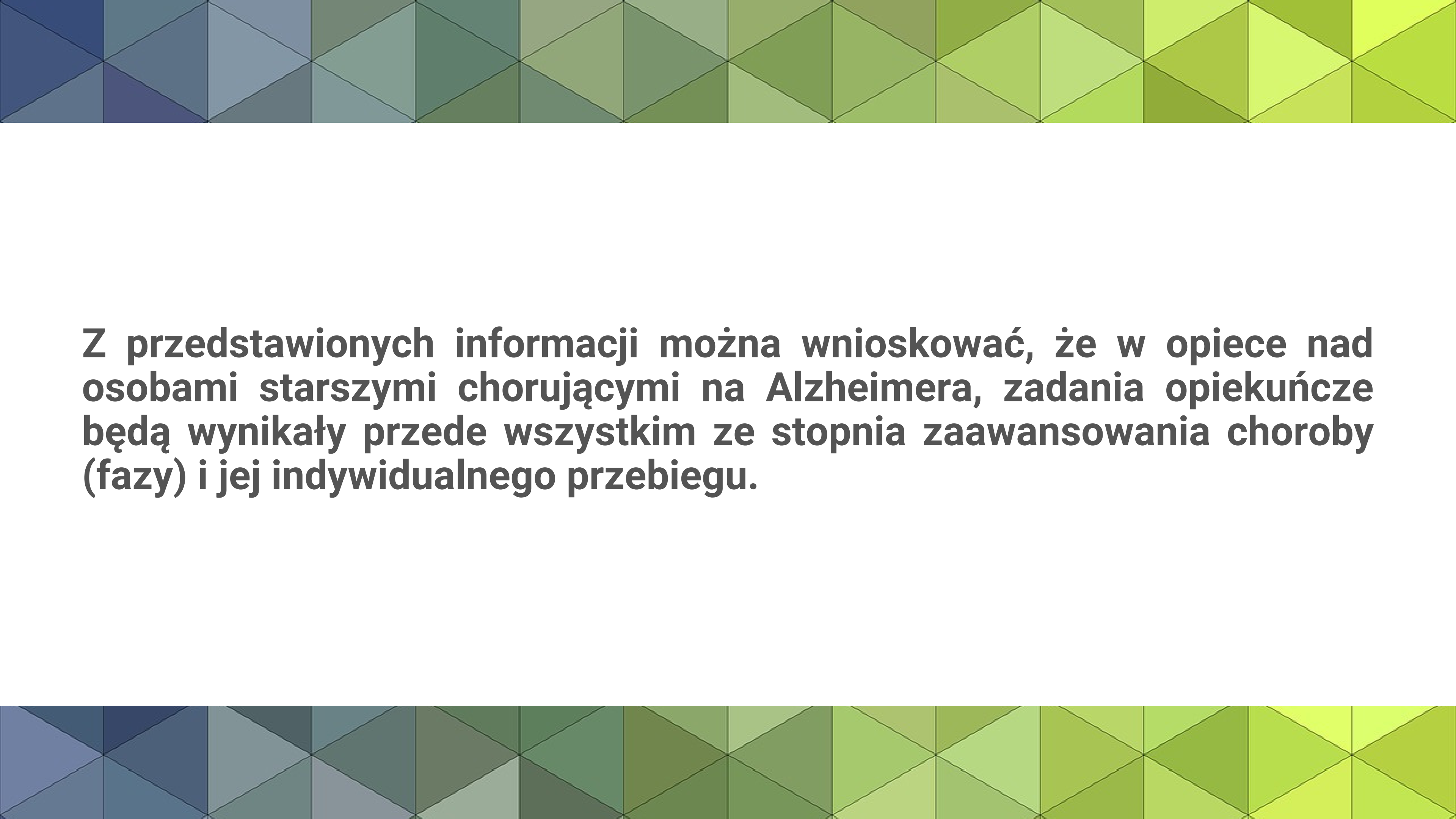
Stadium 7

**Sehr schwerer kognitiver
Verlust**

**Bardzo zaawansowana
utrata zdolności
poznawczych**

Osoba chora traci praktycznie wszystkie swoje umiejętności, nawet motoryczne takie jak chodzenie, stanie, siedzenie, utrzymanie głowy. Nie potrafi mówić, przełykać. Ten stan prowadzi do śmierci.

Z przedstawionych informacji można wnioskować, że w opiece nad osobami starszymi chorującymi na Alzheimera, zadania opiekuńcze będą wynikały przede wszystkim ze stopnia zaawansowania choroby (fazy) i jej indywidualnego przebiegu.

Słowniczek

neurodegenerative Erkrankung	choroba neurodegeneracyjna
das Gehirn (das Hirn)	mózg
das Kurzzeitgedächtnis	pamięć krótkotrwała
die Geistesabwesenheit	roztargnienie
das Langzeitgedächtnis	pamięć długotrwała
Gegenstände verlegen	przekładać przedmioty
die Verhaltensauffälligkeit	zaburzenie zachowania
komplexere Aufgaben	zadania złożone
streitsüchtig	kłótlivy
aggressiv	agresywny
die Ableugnung	zaprzeczenie, wyparcie się

der Abwehrmechanismus

aggressives Verhalten

massive

Persönlichkeitsveränderungen

die Feindseligkeit

die Unruhe

gestörter Schlaf-Wach-Rhythmus

**Menschen mit beginnender
Demenz haben Probleme/Mühe mit
dem Kurzzeitgedächtnis.**

mechanizm obronny

agresywne zachowanie

poważne zmiany w osobowości

wrogość

niepokój, pobudzenie ruchowe

zaburzenie rytmu snu i czuwania

**Ludzie z początkami demencji mają
problemy/trudności z pamięcią
krótkotrwałą.**

Das Symptombild der Demenz umfasst Einbußen an kognitiven, emotionalen und sozialen Fähigkeiten.

Objawy demencji obejmują utratę umiejętności poznawczych, emocjonalnych i społecznych.

Demenz ist der Oberbegriff für verschiedene Erkrankungen des Gehirns.

Demencja to pojęcie nadrzędne dla różnych chorób mózgu.

Die Alzheimer-Demenz zählt zu den sogenannten primären Demenzen.

Demencja typu Alzheimer zalicza się do tak zwanych chorób otępiennych pierwotnych.

Eine leichte Abnahme von Gehirnzellen ist im Alter normal.

Na starość niewielka utrata komórek mózgowych jest normalna.

**Zapraszamy do zapoznania się z następną częścią szkolenia
dotyczącego opieki nad osobami starszymi:**

**Specyfika opieki nad podopiecznym
z chorobą Alzheimera - część II, problemy opiekuńcze**

CareWork

pielegnujemy wartosci